

The logo consists of the word "KUHMO" in a bold, white, sans-serif font, centered within a dark blue rectangular background.

KUHMO

**KUHMON ESIOPETUKSEN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA
2023–24**

SISÄLLYS

1. Opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhollosta Kuhmon kouluissa ja esiopetuksessa	3
2. Opiskeluholloin kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluholtopalvelut	4
2.1 Neuvola	4
2.2. Koulukuraattori.....	4
2.3. Koulupsykologi.....	5
3.Yhteisöllinen opiskeluholto ja sen toimintatavat	5
4. Yksilökohtainen opiskeluholto	6
5. Kuhmon esiopetuksen suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	7
6. Yhteistyön järjestäminen lasten ja heidän perheidensä sekä esiopetuksessa työskentelevien ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa	7
7. Opiskeluholtopuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen Kuhmossa	8

1. Opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhuollosta Kuhmon kouluissa ja esiopetuksessa

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävä toimintaa esiopetuksessa. Opiskeluhuoltoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä lasten ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhuolto on sekä yhteisöllistä että yksilökohtaista työtä.

Kainuussa on yhteinen Kainuun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, joka on laadittu yhteistyössä kuntien edustajien sekä sosiaali- ja terveysviranomaisten kanssa. Suunnitelma tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa¹.

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä esiopetuksen ja opiskeluhuoltopalvelujen henkilöstön, lasten ja heidän huoltajiensa kanssa.

Opiskeluhuoltosuunnitelmaa laadittaessa sovitaan menettelytavoista, joilla esiopetuksen henkilöstö, lapset ja huoltajat sekä tarvittavilta osin yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan. Samalla sovitaan suunnitelmasta tiedottamisesta edellä mainituille.

Kuhmon kaupungissa toimii esiopetuksen, perusopetuksen ja Kuhmon yhteislukion yhteinen opiskeluhuollon ohjausryhmä, joka vastaa opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Ohjausryhmään kuuluu sivistysjohtaja (1.8.2016 alkaen), opetushenkilöstön edustaja(t) jokaisesta koulumuodosta, kuraattori, psykiatrinen sairaanhoitaja, koulupsykologi/nuorisopsykologi, koulunuorisotyöntekijät, koulujen terveydenhoitajat ja perheneuvolan edustaja sekä muita yhteistyötahoja riippuen käsiteltävistä asioista. Ryhmän kutsuu koolle perusopetuksen opiskeluhuollosta vastaava rehtori.

Tuupalan päiväkodissa toimii oma monialainen opiskeluhuoltoryhmä, jonka kokoonpano määritellään vuosittain ja vastuuhenkilönä toimii päiväkodin johtaja. Yksittäisen oppilaan asioiden käsittelyyn ja tuen tarpeen selvittämiseksi kootaan asiantuntijaryhmä tapauskohtaisesti.

Kyläkoulujen esioppilaiden opiskeluhuolto hoidetaan osana perusopetuksen opiskeluhuoltotyötä. Terveys- ja huollon osalta esioppilaat kuuluvat lastenneuvolaan.

¹ Lastensuojelulaki 12 § 1 mom.

2. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut ²

Opiskeluhoitosuunnitelmassa esitetään arvio koulun ja esiopetusyksikön opiskeluhoiton kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Opiskeluhoiton kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhoitopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arvio opiskeluhoiton kokonaistarpeesta tukee esiopetuksen ja koulun käytettävissä olevien resurssien kohdentamista yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhoitotyöhön. Arviossa otetaan huomioon opiskeluhoiton seurannassa, kehittämisessä ja toteuttamisessa vaadittava opetushenkilöstön ja opiskeluhoiton palveluiden asiantuntijoiden työpanos. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia sekä elinoloja koskevaa seurantatietoa. Lisäksi huomioidaan koulu yhteisön ja -ympäristön tarpeet, asuinalueen erityispiirteet sekä tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrä koulussa ja esiopetuksessa. Arvion valmistelussa otetaan huomioon myös lapsilta ja huoltajilta sekä opetus- ja opiskeluhoitohenkilöstöltä saatava tieto. Opiskeluhoitosuunnitelmaan sisällytetään arvio esiopetuksen käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista, joita ovat ikäryhmälle tarkoitettut neuvolapalvelut sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Esiopetuksessa opiskeluhoiton kokonaistarve vaihtelee lapsimäärän ja tarpeiden mukaan. Opiskeluhoitolliset palvelut ovat riittävät, kun lasten tarpeisiin pystytään vastaamaan opiskeluhoitolain mukaisesti.

Kuraattori, koulupsykologi ja neuvola toimivat yhteistyössä esiopetuksen opetushenkilöstön kanssa. Muita opiskeluhoiton yhteistyökumppaneita ovat mm. Kainuun hyvinvointialueen perheneuvola, perhetyö ja lastensuojelu sekä eri projekti-/hanketyöntekijät.

2.1 Neuvola

Lastenneuvolan tehtävänä on edistää alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveyttä ja hyvinvointia sekä kaventaa perheiden välisiä terveyseroja. Terveystarkastajan tehtäviin kuuluvat lakisääteiset odottavan perheen ja alle kouluikäisten lasten määräaikaisten ja laajat terveystarkastukset. Laajassa tarkastuksessa selvitetään koko perheen hyvinvointia haastattelulla ja tarvittaessa muilla menetelmillä. Neuvolassa terveydenhoitaja seuraa odottavan perheen, äidin, isän ja lapsen hyvinvointia, lasten psykososiaalista, kielellistä, motorista ja fyysistä kasvua ja kehitystä eri ikävaiheissa. Käynnillä pyritään havaitsemaan lapsiperheiden erityisen tuen tarpeet mahdollisimman varhain ja järjestämään tarkoituksenmukainen tuki ja apu.

2.2. Koulukuraattori

Koulukuraattorin tehtävänä on koulun ja huoltajien kasvatustyön tukeminen. Tavoitteena on edesauttaa oppilaiden elämänhallintaa ja koulutyön onnistumista sekä ohjata tarvittaessa oppilaita muiden palvelujen pariin. Kuraattori toimii yhteistyössä muiden koulun työntekijöiden kanssa ja kuuluu koulujen opiskeluhoitoryhmiin.

² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 6 §

Kuraattori työskentelee perusopetuksessa Tuupalassa ja kyläkouluilla sekä lukiossa ja varhaiskasvatuksessa esioppilaiden kanssa. Kuraattoripalvelut siirtyivät 2023 vuoden alusta hyvinvointialueen palveluksi.

2.3. Koulupsykologi

Koulupsykologin tehtävänä on tukea oppilaiden koulunkäyntiä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä kokonaiskehitystä. Työnkuvaan kuuluu esi- ja peruskouluikäisten oppilaiden oppimisvaikeuksien selvittäminen ja tukitoimien suunnittelu yhdessä opettajien, huoltajien ja oppilaan kanssa. Koulupsykologi tarjoaa myös kasvuun, kehitykseen, psyykkiseen hyvinvointiin ja koulunkäyntiin liittyviä tukikeskusteluja ja ohjausta oppilaille ja heidän vanhemmilleen. Osana kouluyhteisön hyvinvoinnin tukemista koulupsykologi tarjoaa konsultaatiota opettajille sekä osallistuu opiskeluhoitoryhmän toimintaan. Myös muu koulunkäynnin pulmia ennaltaehkäisevä toiminta (esim. luokkakohtainen työskentely) kuuluu koulupsykologin työnkuvaan.

Koulupsykologi työskentelee perusopetuksessa Tuupalassa ja kyläkouluilla sekä varhaiskasvatuksessa esioppilaiden kanssa.

3.Yhteisöllinen opiskeluhoito ja sen toimintatavat

Yhteisöllinen opiskeluhoito on tärkeä osa esiopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Lasten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 § mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Esiopetuksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista.

Tuupalan päiväkodissa toimii yksikkökohtainen opiskeluhoitoryhmä, jonka vastuulla on esiopetuksen opiskeluhoillon suunnittelu, kehittäminen, ohjaus ja arviointi. Ryhmä vastaa esiopetuksen ja perusopetuksen nivelvaiheen sujuvuudesta yhteistyössä koulun kanssa sekä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyvistä asioista. Yksikkökohtainen opiskeluhoitoryhmä koostuu päiväkodin johtajasta ja esiopettajista, lisäksi päiväkodin yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä voi olla mukana eri asiantuntijoita esimerkiksi varhaiskasvatuksen erityisopettaja, terveydenhoitaja, perheneuvolan psykologi, koulupsykologi, lastensuojelun sosiaalityöntekijä, koulukuraattori ym.

Tuupalan päiväkodin yksikkökohtainen opiskeluhoitoryhmä keskittyy yhteisölliseen opiskeluhoitotyöhön. Yhteisöllisen opiskeluhoitotyön tehtävänä on seurata, arvioida ja kehittää esiopetusyhteisön ja -ryhmien hyvinvointia. Lisäksi se huolehtii esiopetusympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä.

Yksikkökohtaisen opiskeluhoitoryhmän puheenjohtajana toimii päiväkodin johtaja, joka kutsuu ryhmän koolle aina tarvittaessa. Ryhmä laatii vuosittain yksikkökohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman syksyllä esiopetusvuoden alussa. Suunnitelmaan kirjataan arvio esiopetusyksikön opiskeluhoillon kokonaistarpeesta ja käytettävistä opiskeluhoitopalveluista.

Lapsen siirtyessä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen, täyttää varhaiskasvatuksen opettaja/perhepäivähoitaja tiedonsiirtolomakkeen ja käy sen läpi yhdessä huoltajien kanssa. Huoltajan allekirjoittama lomake toimii tiedonsiirron välineenä varhaiskasvatuksen erityisopettajalle ja tulevalle

esiopettajalle. Tarvittaessa järjestetään lapsikohtaisia siirtopalavereita vastaanottavan esiopetusyksikön kanssa esimerkiksi silloin, kun lapsella on oppimiseen liittyviä tuen tarpeita. Näin varmistetaan toimivien tuen muotojen jatkumo nivelvaiheissa.

Esiopetuksesta perusopetukseen siirryttäessä voivat käytänteet vaihdella yksikkökohtaisesti.

Esiopetusryhmä käy tutustumassa tulevaan kouluun, sen tiloihin sekä luokanopettajaan. Tulevat opettajat vierailevat erikseen sovittaessa myös esiopetusryhmissä. Esiopettaja täyttää *Terveiset koululle*-tiedonsiirtolomakkeen ja käy sen läpi yhdessä huoltajien kanssa. Huoltajan allekirjoittama lomake toimii tiedonsiirron välineenä tulevalle luokanopettajalle ja laaja-alaiselle erityisopettajalle. Tarvittaessa järjestetään lapsikohtaisia palavereita yhteistyössä esiopetuksen, huoltajien, vastaanottavan koulun ja muiden asiantuntijoiden kanssa. Lapsikohtaisissa palavereissa arvioidaan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan, esiopetuksen tehostettuun oppimissuunnitelmaan tai HOJKS:aan kirjattujen tukimuotojen jatkamisen tarve. Lisäksi käsitellään myös lapsen aamu- ja iltapäivätoiminnan ja mahdollisen koulukuljetuksen järjestäminen. Esiopetuksen opettaja kutsuu koolle tarvittavat asiantuntijat. Lapsikohtaiset oppimissuunnitelmat ja HOJKS:t toimitetaan perusopetuksen apulaisrehtorille.

Esiopetuksen kuljetusten turvallisuutta ja odotusaikoja koskevat ohjeet löytyvät kaupungin verkkosivuilta: [ohjeet koulukuljetuksista kouluille ja päiväkoteihin](#).

Päiväkodin johtaja tiedottaa opiskeluhuollosta syksyisin vanhempainilloissa ja lisäksi esiopettajat tarvittaessa esiopetuksen aikana.

4. Yksilökohtainen opiskeluhuolto

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tavoitteena on seurata ja edistää lapsen hyvinvointia, oppimista sekä kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveyttä. Esiopetuksen opiskeluhuollolla on tärkeä merkitys varhaisen tuen turvaamisessa ja ongelmien ehkäisyssä. Opiskeluhuollon tuen rakentamisessa ja esiopetuksen arjessa otetaan huomioon lasten yksilölliset edellytykset ja tarpeet.

Yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon tarvitaan aina huoltajan suostumus. Esiopettaja sopii tarvittaessa huoltajien kanssa yksilökohtaisen opiskeluhuoltopalaverin, johon voidaan pyytää mukaan yhteistyötahoja ja asiantuntijoita. Esiopettaja kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Lapsikohtaiset tuen järjestämisen käytännöt kirjataan opiskeluhuollon palveluiden osalta oppilashuoltokertomukseen ja pedagogisen tuen osalta kolmiportaisen tuen asiakirjoihin. Yksilökohtainen opiskeluhuolto täydentää lapsen saamaa yleistä, tehostettua ja erityistä tukea. Asiakirjat säilytetään Tuupalan päiväkodin lukitussa arkistokaapissa lapsen esiopetuksen ajan. Esiopetuksen opiskeluhuoltorekisteristä vastaa päiväkodin johtaja.

Lapsi saattaa tarvita tukea myös erityisissä tilanteissa, kuten sairauden yhteydessä tai vaikeassa elämäntilanteessa. Esiopetusta voidaan järjestää tällöin mm. sairaalaopetuksena, jolloin yhteistyötä tehdään huoltajien, lapsen oman esiopetusyksikön ja erikoissairaanhoidon kanssa.

Lapsen sairauden vaatiman hoidon ja lääkityksen järjestäminen esiopetuksessa toteutetaan varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelman mukaisesti. Huoltajat toimittavat lapsen

erityisruokavaliotiedot lukuvuosittain suoraan Tuupalan keittiölle (tuupala.keittio@kuhmo.fi). Huoltajat päivittävät erityisruokavalion lukuvuosittain.

5. Kuhmon esiopetuksen suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Lapsella on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista. Kuhmon varhaiskasvatuksen esiopetuksen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat esiopetussuunnitelman ja varhaiskasvatussuunnitelman lisäksi suunnittelukaudelle 2022–2025 laadittu toimintasuunnitelma, jossa arvoina toimivat positiivisuus, yhteisöllisyys, kiireettömyys ja vastuullisuus. Toimintasuunnitelman visiona meitä ohjaa ajatus; *Vahvaksi varhaiskasvatuksessa*. Positiivinen pedagogiikka on oppimisen perusta ja toimintatapa. Tavoitteena on hyvinvoivat lapset ja hyvinvoivat aikuiset. Huomaamme arjessa hyvän ja toistemme vahvuudet. Vahvuusperustainen ajattelutapa vahvistaa lapsen myönteistä käsitystä itsestä ja omista taidoista.

Turvallinen ilmapiiri, laadukas pedagogiikka on osa kiusaamisen ehkäisyä. Ennaltaehkäisevä toiminta vaatii aikuisen läsnäoloa ja havainnointia.

Kiusaamisen ehkäisy	
Toiminnan tavoitteet	Toiminta
- Tiedostetaan kiusaamisen ennaltaehkäisevät menetelmät. - Tunnistaa kiusaamisilmiöt - Vaikuttaa kiusaamiseen liittyviin asenteisiin - Kunnioittava vuorovaikutussuhde lapsi-aikuinen, aikuinen-aikuinen, lapsi-lapsi suhteissa - Tunnetaitojen osaamisen kehittämistä henkilöstö koulutuksena. - Kunnioittava asenne huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä	- Positiivisen pedagogiikan menetelmät - Huomaa hyvä- menetelmän käyttö - Kasvattajan läsnäolo ja ohjaus - Pienryhmätoiminta - Kehotunnetaitojen harjoittelua - Turvataitojen harjoittelua

Yksittäisiä kiusaamistapauksia selvittää tilanteen havainnut esiopetuksen henkilöstö. Kiusaamistapauksista ilmoitetaan esiopettajan tai päiväkodin johtajan toimesta kaikkien osapuolten huoltajille. Työskentelyyn pyydetään tarvittaessa mukaan opiskeluhoollon toimijoita joko konsultoiden tai yksilökohtaisen opiskeluhoollon muodossa.

Varhaiskasvatuksen turvallisuussuunnitelmaan on koottu ohjeet kriisi-, uhka- ja vaaratilanteita varten. Turvallisuussuunnitelma päivitetään vuosittain ja henkilökunnan on velvollisuus tutustua siihen.

6. Yhteistyön järjestäminen lasten ja heidän perheidensä sekä esiopetuksessa työskentelevien ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Lapsella on oikeus saada esiopetuspäivinä opetussuunnitelman mukaista opetusta sekä riittävää oppimisen ja kasvun tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Lasta autetaan kasvuun ja oppimiseen liittyvissä vaikeuksissa eri tukimuodoin. Tukimuoto määräytyy yksilöllisesti vaikeuksien laadun ja laajuuden mukaan. Keskeistä on tuen tarpeen varhainen tunnistaminen, tukitoimien aloittaminen ja yhteistyö huoltajien kanssa. Yleinen tuki järjestetään lapsen omassa esiopetusryhmässä opetusta eriyttämällä, opettajien ja muun henkilöstön yhteistyöllä sekä muuntelemalla joustavasti opetusryhmiä.

Tehostetun tuen saaminen perustuu pedagogiseen arvioon, joka on käsitelty moniammatillisesti. Lapselle laaditaan oppimissuunnitelma yhdessä huoltajien kanssa. Tehostettua tukea annetaan lapselle laaditun oppimissuunnitelman mukaan.

Kun tehostetun tuen tavoitteet eivät toteudu eikä tuki ole riittävä, niin laaditaan pedagoginen selvitys. Sen perusteella päätetään erityisen tuen alkamisesta. Päätös tehdään moniammatillisesti ja lasta sekä huoltajaa kuullen. Erityisestä tuesta tehdään hallintopäätös. Lapselle laaditaan HOJKS (henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma) yhdessä huoltajien kanssa. Erityistä tukea annetaan pääsääntöisesti lapsen omassa esiopetusryhmässä.

Opiskeluhoiltoa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa. Opiskeluhoillon järjestämiseen liittyvistä menettelytavoista kerrotaan Wilma-tiedotteissa, vanhempaintilaisuuksissa, varhaiskasvatuksen verkkosivuilla ja yhteistyötahojen kanssa käytävissä kokouksissa. Lapsille kerrotaan heidän hyvinvointiaan tukevista palveluista ikäkaudelle sopivalla tavalla.

Yhteistyökäytännöt hyvinvointialueiden toimijoiden ja esiopetuksen ulkopuolisten palveluiden päivitetään vuosittain.

7. Opiskeluhoiltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen Kuhmossa

Kuhmon kaupungin opiskeluhoillon ohjausryhmä vastaa opiskeluhoillon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista.

Opiskeluhoillon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa yksikkökohtainen opiskeluhoiltoryhmä. Vastuu ryhmien toiminnasta on vastuuhenkilöillä, jotka kokoavat toiminnasta palautetta lapsilta, oppilailta, opettajilta, huoltajilta sekä opiskeluhoillon eri toimijoilta. Opiskeluhoillon toimintaa arvioidaan ohjausryhmässä lukuvuoden päättyessä. Keskeisistä tuloksista tiedotetaan oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhoiltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa opiskeluhoillon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta.